

Hyrdebrev fra Den nordiske bispekonferansen

Fra konflikt til fellesskap

I 2017 markeres en hendelse som fikk store konsekvenser for den kristne tro i Europa og verden forøvrig. I 1517 innledet Martin Luther en prosess som kalles reformasjon, og som for våre evangeliske medkristne ble viktig for deres kirkelige tradisjon og identitet. Men siden reformasjonen ikke er tenkelig uten den katolske bakgrunnen, er det rimelig at også vi som katolske kristne reflekterer over denne hendelse. Dette ble tydelig allerede i utgivelsen av boken «Fra konflikt til fellesskap», et resultat av den luthersk-romersk-katolske kommisjon for kirkens enhet. Denne publikasjonen anbefaler et felles minne, en felles ettertanke fremfor triumfalisme.

På tross av alle logiske grunner har reformasjonen forårsaket en splittelse av kristenheten som den har lidt under, og fremdeles lider under den dag i dag. I de nordiske land har denne splittelsen ført til at Den katolske kirke først etter mange århundre fikk etablere seg på nytt. Derfor kan et 500-årsminne for reformasjonen ikke bli en feiring i ordets egentlige betydning, men et minne i angerens ånd. Forsoningsprosessen mellom Den katolske kirke og reformasjonens kirker begynte for flere tiår siden. Men vi må ikke bli trette av å arbeide for den fulle enhet i Kristus også i fremtiden.

I begynnelsen på femtenhundretallet trengte Den katolske kirke en reform. Det var ikke bare Martin Luther, men også flere andre som ble klar over det på den tid. Men istedenfor å drøfte de påkrevde læremessige spørsmål, har kristne fra forskjellige konfesjoner tilføyet hverandre lidelser. Ved avslutning av årets bønneuke for kristen enhet ba pave Frans om barmhjertighet og tilgivelse for katolikkens oppførsel som ikke er i overensstemmelse med evangeliet. I Sverige har noen evangeliske prester svart på det og bedt oss katolikker om tilgivelse.

Det mest presserende spørsmål er nå hvordan vi i fellesskap kan gå videre for å vokse sammen i tro, håp og kjærlighet. Vi, katolske biskoper i Norden, ønsker å gå denne veien sammen med våre lutherske brødre og søstre og gjøre alt for å fremme enheten.

*Ecclesia semper reformanda*¹

Kirken må alltid la seg omvende og fornye av Kristus. Vi er nok et hellig folk, men et folk av syndere på vei til evigheten. Omvendelse, anger og modning i troen er viktige stasjoner på denne veien. Ved Det annet vatikankonsil har Den katolske kirke åpnet seg for mye som er viktig for evangeliske kristne, for eksempel Den hellige skrifs rolle og betydningen av de døptes almene prestedømme. Dermed er mange forskjeller egentlig forsvunnet.

Det som fortsatt skiller oss, har å gjøre med Kirkens sakramentalitet og med forståelsen av sakramentene og embetet. Som katolikker tror vi at Kirken er grunnsakramentet hvori det menneskevordne Ord blir nærværende ved sakramentene for å forene seg med oss i kjærlighet og å forvandle oss i seg selv.

Samtidig ser vi at også mange trofaste evangeliske kristne åpner seg for disse aspekter. Et ubesvart spørsmål, som av begge sider erfares som smertefullt, er lengselen etter den felles eukaristifeiringen. Denne lengsel er berettiget, men enheten ved Herrens bord må samtidig inkludere full enhet i troen.

Også Peters embete er for mange evangeliske kristne vanskelig å forstå. Ved pave Frans' personlighet er det imidlertid blitt lettere forståelig. Allerede den hellige pave Johannes Paul II oppfordret alle ikke-katolske kristne til å reflektere over andre muligheter til å utøve Petersemetet. (*Ut Unum Sint*, 95).

Også Marias og helgenenes rolle har vært et stridspunkt gjennom historien. Marias betydning som Gudsmor og som forbilde for troen blir dog i dag anerkjent av mange ikke-katolske kristne.

¹ Kirken må alltid fornyes

Men på tross av den gjensidige tilnærming i trosspørsmål ser det ut som om større motsetninger i etiske og moralske spørsmål utbrer seg i nyere tid. Selv om dette gjør dialogen vanskeligere, må den aldri gis opp.

Den kristne tros definisjon

Til alle tider har kristne formulert læresetninger for klart å definere troen, for å avgrense den mot falske oppfatninger eller for å formidle den på en tydeligere måte. Slike formuleringer har ofte utviklet seg til stridsspørsmål som har resultert i skarpe motsetninger mellom kristne. Slik var også reformatorenes prinsipper sterkt skillende gjennom lang tid. Uansett er det også for katolikker fruktbart å befatte seg konstruktivt med disse.

Sola fide

Til rettferdigjørelse er troen absolutt nødvendig. Troens sentrale mysterier – for eksempel Trefoldigheten, Jesu Kristi mysterium, frelse og rettferdigjørelse – deler vi med våre evangeliske brødre og søstre. Vi gleder oss over denne trosenhet som er grunnlagt i den ene dåp og som kommer til uttrykk i «Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren».² Derfor er det også vår oppgave å avgi et felles vitnesbyrd om disse trossannheter i vårt sekulariserte samfunn. I Norden – hvor nok de fleste er døpt, men hvor bare få praktiserer sin tro – er det viktig å forkynne det glade budskap i fellesskap og med én stemme.

Sola Scriptura

Bare ved Den hellig skrift kan vi motta den fulle frelsesåpenbaringen som tilbys oss i Kristus. Denne åpenbaringen blir mottatt i Kirken og gitt videre. Ved Kirkens læreembete ble den levende tradisjon nedtegnet i Den hellige skrift og videreført. For oss katolikker hører Kirke, læreembete, tradisjon og skrift sammen. I Kirken og

² «Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren» mellom Det lutherske verdensforbund og Den katolske kirke, datert 31. oktober 1999.

sammen med Kirken blir Skriften åpnet for oss. Slik blir troen stadig mer levende. I den senere tid har vi sett en økning av tallet på evangeliske kristne som er enige med oss og som tror at skrift og Kirkens tradisjon er tett forbundet med hverandre.

Sola gratia

«Alt er nåde,»³ sa den hellige kirkelærer Thérèse av Lisieux, hun som kan anses som det katolske svar på Martin Luther. Uten Guds nåde kan vi aldri nå frem til det evige liv. Bare ved hans nåde kan vi bli rettferdiggjort og hellig. Guds nåde kan virkelig omskape oss, men vi må også svare på nåden og samarbeide med den. I Guds mor Maria, full av nåde og ubesmittet, ser vi hvor mye Gud kan utrette i et menneske.

For mange evangeliske kristne er det fortsatt vanskelig å si ja til denne sannhet. Men vi konstaterer også at mange av dem åpner seg for tilsvarende spørsmål om vekst i bønn og hellighet.

Simul iustus et peccator

Vi er alle samtidig rettferdige og syndere. Som katolikker tror vi at vi virkelig er syndere, men ved Guds nåde kan vi i forsoningens sakrament motta tilgivelse for vår skyld. Som dømte kristne er vi kalt til hellighet. Kirken er en skole i hellighet. Helgenene, som vi kan be om forbønn fra, er lysende eksempler på og bevis for denne hellighet. Et av disse eksemplene er en kvinne fra våre land, den hellige Elisabeth Hesselblad, som nylig ble kanonisert. Hun er for oss alle en ansporing til mer bevisst å gå veien til hellighet.

Vi konstaterer at mange evangeliske kristne åpner seg for hellige som for eksempel den hellige Frans av Assisi og den hellige Mor Teresa av Calcutta. I vår

³ Den hellige Therese av Lisieux på sitt dødsleie.

sekulariserte verden trenger vi slike trosvitner, levende og troverdige vitner om vår tro.

Martyrium

Vi vet at mange kristne også i vår tid blir forfulgt på grunn av sin tro, og at det finnes mange blodvitner. Martyriet bringer kristne fra forskjellige kirker sammen. Vi tenker på alle kristne som – blant annet i Midtøsten – blir forfulgt, men likevel er tro mot Kristus og hans kirke. Ved deres eksempel blir også vi styrket i troen. Mange kristne fra disse land er kommet til oss i Norden. Derfor er det viktig at vi, alle kristne i våre land, bevarer, verner og fordyper det vi har felles i troen. Slik kan også vi stadig mer gi et felles vitnesbyrd om den oppstandne Herre.

Fremtidsperspektiver

Felleserklæringen «Fra konflikt til fellesskap» ender med fem imperativer som legges oss katolikker og lutheranere på hjerte for å gå videre på den felles vei til enhet. Disse er:

1. å ta utgangspunkt i enhet, ikke i det som skiller, og styrke det vi har felles,
2. å la seg gjensidig forandre ved den andres trosvitnesbyrd,
3. å forplikte seg til å arbeide for den synlige enheten,
4. i fellesskap å oppdage på nytt kraften i Jesu Kristi evangelium,
5. å vitne i fellesskap om Guds nåde i forkynnelsen og i tjeneste for verden.

Selv om disse fem imperativene taler om store og ikke alltid lette anliggender, er budskapet entydig, men bare når vi overlater oss fullstendig til Kristus og sammen oppdager evangeliets kraft igjen (sml. det fjerde imperativ). Vi gleder oss og takker Gud for at Den hellige far, pave Frans, kommer til Lund i forbindelse med reformasjonsmarkeringen for å styrke oss i troen.

Vi inviterer derfor alle katolikker til å ledsage forberedelsene til pavebesøket med sin bønn, og så tallrikt som mulig delta på det økumeniske møte i Malmö-arenaen og i messen på Swedbank Stadion. På denne måte viser vi vår glede ved å være forenet med pave Frans, i tillegg til respekt for våre evangeliske medkristnes identitet som er vokst frem av reformasjonen. På tross av forskjellene som fortsatt består, er vi overbevist om at det er mulig å finne veier til felles enhet.

På festen for den hellige Teresa av Avila, 15. oktober 2016

+Czeslaw Kozon

Biskop av København

+Anders Arborelius OCD

Biskop av Stockholm

+Bernt Eidsvig Can.Reg.

Biskop av Oslo og apostolisk
administrator av Trondheim

+David Tencer OFMCap

Biskop av Reykjavik

+Teemu Sippo SCJ

Biskop av Helsinki

+Berislav Grgić

Biskopsprelat av Tromsø

+Gerhard Schwenzer SS.CC.

Biskop em. av Oslo